

Študijná príručka: Južná Ázia

Táto príručka je navrhnutá tak, aby preverila a prehĺbila vaše vedomosti o geografických, prírodných, politických a kultúrnych aspektoch Južnej Ázie na základe poskytnutých materiálov. Obsahuje kvíz s krátkymi odpoveďami, kľúč správnych odpovedí, návrhy na esejové otázky a komplexný slovník kľúčových pojmov.

Kvíz s krátkymi odpoveďami

Odpovedzte na nasledujúcich desať otázok v rozsahu 2 – 3 viet. Vaše odpovede by mali byť založené výlučne na informáciách z poskytnutého textu.

1. Ako vzniklo pohorie Himaláje a prečo jeho nadmorská výška neustále narastá?
2. Popíšte monzúnové prúdenie v južnej Ázii a jeho vplyv na ročné obdobia v regióne.
3. Aký je duchovný význam rieky Gangy pre hinduistov a aké rituály sú s ňou spojené?
4. Vymenujte aspoň tri kľúčové priemyselné odvetvia v Indii a tri dôležité poľnohospodárske plodiny pestované na jej území.
5. Čím je charakteristické obyvateľstvo Bangladéša a s akými prírodnými a sociálnymi problémami sa krajina potýka?
6. Aký je rozdiel medzi slonom indickým a africkým a ktorý živočích je považovaný za najväčšieho predátora v južnej Ázii?
7. Prečo je cestovný ruch v Bhutáne prísne regulovaný a čomu sa venuje väčšina jeho obyvateľov?
8. Vysvetlite hlavnú príčinu napätých vzťahov medzi Indiou a Pakistanom.
9. Čo sú mangrovové porasty, kde sa nachádzajú a akú dôležitú ekologickú funkciu plnia?
10. Ktoré dva významné súostrovne štáty sa nachádzajú v Indickom oceáne a na čom je primárne založené ich hospodárstvo?

Kľúč správnych odpovedí

1. Pohorie Himaláje sa vytvorilo nárazom litosférickej dosky Gondwany, ktorej súčasťou bola India, na Laurázijskú časť pred približne 55 miliónmi rokov. Pohyb týchto dosiek k sebe pokračuje aj v súčasnosti, čo spôsobuje, že sa pohorie stále pomaly zvyšuje.
2. Monzúnové prúdenie vytvára dve hlavné obdobia: obdobie dažďov a obdobie sucha. Vlhký letný monzún prichádza v júni z juhozápadu a prináša silné dažde, zatiaľ čo suchý zimný monzún prúdi od konca novembra zo severovýchodu, z pevniny smerom na oceán.
3. Hinduisti považujú rieku Gangu za posvätnú a veria, že spája pozemský život s posmrtným. Sypú do nej popol z mŕtvych a vykonávajú pomocou jej vody rôzne očistné rituály.
4. Kľúčovými priemyselnými odvetvami v Indii sú chemický, farmaceutický, textilný a automobilový priemysel. Medzi dôležité pestované plodiny patria ryža, pšenica, proso, čaj, juta a cukrová trstina.
5. Bangladéš má vysokú hustotu zaľudnenia a je národne i jazykovo jednotný, tvoria ho Bengálci. Krajina zápasí s chudobou, sociálnymi problémami a je ohrozovaná častými záplavami riek Ganga a Brahmaputra.
6. Slony indické sú menšie veľkosťou tela, klov a uší v porovnaní so slonmi africkými. Najväčším predátorom v regióne je tiger, ktorý na rozdiel od iných mačkovitých šeliem obľubuje vodu a je výborným plavcom.
7. Cestovný ruch v Bhutáne je obmedzený v snahe ochrániť životné prostredie a kultúrne tradície, cudzincom je dovolené pohybovať sa len po známych turistických trasách. Väčšina obyvateľov sa venuje poľnohospodárstvu, pričom typickými produktmi sú červená ryža, pomaranče a jablká.

8. Príčinou napätých vzťahov, ktoré trvajú od získania nezávislosti oboch krajín, je sporné územie zvané Kašmír. Obe krajiny vynakladajú veľa financií na obranu a vlastnia jadrové zbrane.
9. Mangrovové porasty sú stromy rastúce na pobreží alebo v ústiach riek, kde sa mieša slaná a sladká voda. Svojimi barlovitými koreňmi pomáhajú chrániť brehy pred vodnou eróziou, búrkami a tropickými cyklónami.
10. V Indickom oceáne sa nachádzajú súostrovne štáty Maldivy a ostrovný štát Srí Lanka. Hospodárstvo Maldív je založené najmä na prímorskej rekreácii a rybolove, zatiaľ čo Srí Lanka je významným exportérom čaju, kaučuku, škorice a je známa aj lovom perlorodiek.

Návrhy esejových otázok

1. Porovnajzte geografické, klimatické a prírodné podmienky Indogangskej nížiny a Dekanskej plošiny. Aký majú tieto podmienky vplyv na život a hospodárstvo v týchto oblastiach?
2. Analyzujte hlavné sociálne a ekonomické rozdiely medzi mestským a vidieckym životom v Indii, ako sú opísané v texte. Zahrňte aspekty ako životná úroveň, priemysel, poľnohospodárstvo a náboženské zvyky.
3. Diskutujte o úlohe a význame troch hlavných riek južnej Ázie (Indus, Ganga, Brahmaputra) pre obyvateľstvo regiónu. Zamerajte sa na ich využitie v doprave, poľnohospodárstve, ako zdroj vody a na ich duchovný význam.
4. Vysvetlite, ako vysokohorská poloha ovplyvňuje životný štýl, hospodárstvo a kultúru v Nepále a Bhutáne. Zvážte aspekty ako poľnohospodárstvo, chov zvierat (jaky) a rozvoj cestovného ruchu.
5. Na základe poskytnutých informácií opíšte náboženskú rozmanitosť južnej Ázie. Identifikujte hlavné náboženstvá v jednotlivých štátoch (India, Pakistan, Bhután, Srí Lanka atď.) a vysvetlite základné princípy hinduizmu, ako sú karma a reinkarnácia.

Slovník kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Atol	Koralový ostrov, typický pre súostrovie Maldivy.
Bollywood	Názov pre rozsiahly indický filmový priemysel so sídlom v meste Bombaj (Mumbai), ktorý ročne vyprodukuje viac ako 1 000 filmov.
Cejlón	Najväčší ostrov v oblasti južnej Ázie, na ktorom sa nachádza štát Srí Lanka.
Dekanská plošina	Náhorná plošina vo vnútrozemí polostrova Predná India, obkolesená pohoriami Západný a Východný Ghát.

Gondwana	Praveký superkontinent, ktorého súčasťou bola aj India pred jej nárazom do Laurázie, čo viedlo k vzniku Himalájí.
Himaláje	Najvyššie pohorie na Zemi, dlhé 2 500 km, ktoré oddeľuje indický subkontinent od Tibetskej náhornej plošiny. Nachádza sa tu 14 vrcholov nad 8 000 m n. m.
Hinduizmus	Jedno z najstarších náboženstiev, ktoré verí vo viacerých bohov, reinkarnáciu a karmu. Prevažuje v Indii a Nepále.
Indogangská nížina	Nízko položené a úrodné územie, ktoré oddeľuje Himaláje od zvyšku polostrova. Jej úrodnosť zabezpečujú riečne sedimenty z riek.
Jak	Dlhosrstý tur žijúci vo vysokých pohoriach. Miestnemu obyvateľstvu poskytuje vlnu, mlieko, mäso a jeho usušené lajná sa používajú na kúrenie.
Karma	V hinduizme je to súhrn všetkých skutkov človeka, ktorý po smrti určí, v akej podobe sa človek znovuzrodí.
Kašmír	Sporné územie medzi Indiou a Pakistanom, ktoré je jedným z hlavných zdrojov napätia medzi týmito dvoma jadrovými mocnosťami.
Mangrovy	Porasty stromov v ústiach riek alebo na pobreží, ktoré korenia vo vode. Svojimi barlovitými koreňmi chránia brehy pred eróziou, búrkami a cyklónami.
Monzún	Pravidelné sezónne vetry. Letný monzún prináša vlhkosť a dážď z oceána na pevninu, zatiaľ čo suchý zimný monzún vane z pevniny na oceán.
Mawsynram	Dedina v severovýchodnej Indii, považovaná za najdaždivejšie miesto na svete s priemernými ročnými zrážkami až 12 000 milimetrov.

Predná India	Polostrov oddelený od zvyšku Ázie reťazou vysokých pohorí, obmývaný Arabským morom a Bengálskym zálivom.
Reinkarnácia	Viera v hinduizme, že duša po smrti putuje z jedného života do druhého a prenáša si charakter predchádzajúceho nositeľa.
Snežná čiara	Nadmorská výška (v Himalájach medzi 4 500 až 6 000 m n. m.), nad ktorou sú vrcholy trvalo pokryté snehom a horskými ľadovcami.
Taliban	Vládnuce hnutie v Afganistane, ktoré bolo po teroristických útokoch z 11. septembra 2001 označené za podporovateľa teroristov.
Tádž Mahal	Monumentálny pomník z bieleho mramoru v meste Ágra v Indii, postavený v 17. storočí indickým vládcom pre svoju manželku. Je súčasťou Svetového kultúrneho dedičstva.